

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ на НАУКИТЕ ИНСТИТУТ за ГОРАТА
Регистрационен индекс, № и дата РД - 08 - 646 / 09.06.26
Срок за изпълнение

РЕЦЕНЗИЯ

върху материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“, обявен от Институт за гората - БАН в ДВ бр. 18 от 17.02.2026 г.

Кандидат за участие в конкурса: доц. д-р Ина Йосифова Анева

Изготвил рецензията: проф. дн Нели Христова Грозева, Тракийски университет - гр. Стара Загора, определена за член на Научното жури със Заповед № РД 15 - 209 от 15.04.2026 г. на Директора на Института за гората при БАН

1. Кратки биографични данни

Доц. д-р Ина Йосифова Анева е родена на 4 юни в град Благоевград, Република България. През 2004 г. тя завършва с отличен успех средното си образование в Природо-математическа гимназия „Акад. Сергей П. Корольов“ в родния си град, получавайки почетни грамоти за успеха си и за участие в Националната олимпиада по биология и здравно образование. Висшето си образование започва в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където през 2008 г. придобива образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Молекулярна биология“. Веднага след това продължава обучението си в същия университет и през 2010 г. завършва магистърска програма по „Ботаника (Висши растения)“ с пълнен отличен успех (6.00), за което е удостоена със „Златна значка за отличен успех“. Тези високи академични резултати са подробно и официално документирани в приложените към конкурса документи. Научното развитие на кандидата продължава с редовна докторантура в Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ) към БАН в периода от август 2012 г. до септември 2016 г. На 12 септември 2016 г. тя успешно защитава дисертационен труд на тема „Биологично и фитохимично *in situ* и *ex situ* проучване на видове с природозащитен статус от род *Sideritis* L. в България“, въз основа на което ѝ е присъдена ОНС „доктор“ по Ботаника. Професионалният път на доц. д-р Анева е тясно и последователно свързан с Българската академия на науките. Тя започва кариерата си като лаборант в Институт по молекулярна биология „Акад. Румен Цанев“ (2007-2009 г.), а в ИБЕИ-БАН преминава последователно през позициите на биолог (2011-2012 г.), асистент (2016-2017 г.) и главен асистент (2017-2019 г.). От 20 декември 2019 г. тя заема академичната длъжност „доцент“ в ИБЕИ-БАН, като понастоящем изпълнява и отговорната административна длъжност на Научен секретар на направление „Биоразнообразие, биоресурси и екология“ към БАН.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с минималните изисквания, съгласно Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Институт за гората - БАН

Представените за рецензиране материали и документи на доц. д-р Ина Йосифова Анева удостоверяват пълно, законно и многократно надхвърлящо нормативните стандарти в съответствие със задължителните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научна степен и за заемане на академични длъжности в Институт за гората при БАН за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 4.3. Биологически науки (научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“). Количественото и качествено изражение на наукометричните данни на кандидата отчита общ сборен актив от 3881 точки, което представлява мащабно (близо

шесткратно) превишение на установения институционален праг от 660 точки. Подробният анализ по групи показатели потвърждава следната обвързаност: по Група А кандидатът притежава законово изискваната образователна и научна степен „доктор“ (50 т.); по Група В, отразяваща научната продукция, равностойна на хабилитационен труд, са реализирани 254 точки при изискуем минимум от 240 точки; по Група Г изследователската дейност се характеризира с висока интензивност, като носи 782 точки (при праг от 120 т.), което свидетелства за непрекъснат и плодотворен научноизследователски процес. Особено изявено е международното научно отражение на приносите на доц. Анева (Група Д), където отбелязаните цитирания в международните бази данни Web of Science и Scopus възлизат на 1600 точки при изискуем минимум от 150 точки, удостоверяващи високата международна разпознаваемост на кандидата. По Група Е са събрани 783 точки от управление на значим по обем брой проекти вкл. международни по програма „Хоризонт Европа“ и успешно научно ръководство на докторанти. Специфичните за ИГ-БАН допълнителни показатели, свързани с лекционна, експертна и редакционна дейност, добавят още 412 точки към общия сбор от точки.

От административно-процедурна гледна точка документите на доц. д-р Ина Анева за участие в конкурса са оформени прецизно и точно, като са включени и изискваните Декларация № 1 (за автентичност на научните резултати, вписване в НАЦИД и липса на плагиатство) и Декларация № 2 (за отсъствие на конфликт на интереси по смисъла на ЗРАСРБ). Всичко това дава основание за категоричното заключение, че представените материали **напълно съответстват** на минималните изисквания, съгласно Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Институт за гората - БАН и многократно надхвърлят критериите за академично израстване.

3. Общо описание на представените материали (по вид; по важност; място на публикуване; език, на който са публикувани; брой на съавтори и др.)

В представените за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ материали доц. д-р Ина Йосифова Анева представя мащабни и висококачествени научноизследователски материали, които изцяло покриват и неколкостранно надхвърлят минималните национални изисквания и допълнителните критерии на Института за гората при БАН. Общият брой на научните публикации в цялостното творчество на кандидата възлиза на 148 научни труда, като специално за нуждите на настоящата процедура са представени 56 научни публикации. Те са разпределени по групи показатели, както следва: 16 научни публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация *Web of Science* и *Scopus*, формиращи хабилитационния труд (Група показатели В), и 40 научни публикации в реферирани и индексирани издания извън него (Група показатели Г). Представените материали включват предимно оригинални научноизследователски статии, критични обзорни научни доклади, глави от книги (включително в престижното академично издателство *Springer*), както и научни съобщения в рецензирани сборници от международни научни форуми.

Научната значимост на трудовете се доказва по категоричен начин от техния висок импакт фактор и разпределението им по квартали в международните бази данни. Кандидатът участва в конкурса с внушителен брой статии в най-престижния първи квартал (Q1) - общо 25 публикации, разпределени като 7 в група В и 18 в група Г. Сред тях се отличават изследвания в списания с много висок импакт фактор като *Current Problems in Cardiology* (IF: 16.464), *Phytomedicine* (IF: 7.9), *Food Research International* (IF: 6.475), *Biological Conservation* (IF: 5.99) и *Frontiers in Pharmacology* (IF: 5.81). Във втория квартал (Q2) са позиционирани 5 статии, в третия (Q3) са 13 статии, а в четвъртия (Q4/SJR) - 9 статии. Само 4 публикации от общия списък са в издания без импакт фактор или ранг, като сред тях са статии в авторитетни

специализирани издания като *Phytologia Balcanica*. Трудовете имат изключително висок международен отзвук, доказателство за което са регистрираните 1600 точки от цитирания в *Web of Science* и *Scopus* (Група показатели Д).

Материалите са публикувани в авторитетни международни и национални научни списания и академични издателства, сред които водещите периодични издания в областта на биологичните науки, ботаниката, екологията и фармакологията: *Plants, Diversity, Life, Horticulturae, Plant Biosystems, Chemistry and Biodiversity, Forest Ecology and Management, Biochemical Systematics and Ecology, Comptes rendus de l'Académie bulgare des Sciences* и др. Част от материалите са публикувани като глави от специализирани академични книги на международни издателства (*Springer, Taylor & Francis, Elsevier*). Всички от представените за конкурса научни трудове са публикувани изцяло на английски език, което осигурява тяхната достъпност и видимост за световната научна общност.

Представените материали илюстрират способността на доц. д-р Ина Анева да работи успешно както в големи международни и междудисциплинарни екипи, така и в по-малки научни колегии. В 10 от публикациите кандидатът е първи автор, включително във водещи статии от хабилитационния труд, публикувани в *Plants, Horticulturae, Plant Biosystems* и др. Броят на съавторите варира от самостоятелни изследвания и статии в съавторство с малък брой колеги до мащабни колективни международни проучвания с над 30 съавтори като публикация № 32 във *Forest Ecology and Management*. Научната насоченост на материалите е в съответствие с научната специалност на конкурса „Екология и опазване на екосистемите“.

4. Основни направления в изследователската работа на кандидата и най-важните научни приноси

Научноизследователската дейност на доц. д-р Ина Анева е в областта на екологията, ботаниката, растителната химия и устойчивото управление на природните ресурси и напълно съответства на научната специалност „Екология и опазване на екосистемите“. В своите изследвания тя успешно интегрира класически ботанически подходи със съвременни молекулярно-генетични, фитохимични и статистически методи за изучаване и опазване на растителното биоразнообразие.

Научните ѝ интереси се развиват в три взаимосвързани направления. Първото обхваща изследвания върху морфологичната изменчивост, генетичното разнообразие, филогенетичните връзки и химичния състав на лечебни и консервационно значими растения от българската и балканската флора, сред които *Sideritis scardica* Griseb., *Rhodiola rosea* L., представители на род *Thymus* L., род *Inula* L. и др. Второто направление е насочено към оценката на растителните ресурси и разработването на научнообосновани модели за тяхното устойчиво управление чрез картиране на находища, определяне на експлоатационните запаси и формулиране на режими за рационално използване и опазване. Третото направление включва изследвания в областта на агроекологията и етнботаниката, посветени на влиянието на земеползването върху растителното разнообразие и на традиционните практики за използване на диворастващите растения.

Научните приноси на доц. д-р Ина Анева имат както фундаментален, така и приложен характер. Особено значими са резултатите от прилагането на съвременни генетични маркери за изясняване на генетичната структура и родствените връзки при консервационно значими видове. Установени са зависимости между генетичното разнообразие, географския произход и съдържанието на биологично активни вещества, като са идентифицирани нови химични профили при редица лечебни растения. Тези изследвания допринасят за по-доброто разбиране на механизмите, определящи биологичното и химичното разнообразие на растителните популации.

Съществен принос представляват и проучванията върху разпространението, състоянието и ресурсния потенциал на лечебни растения в България. Получените данни подпомагат оценката на природозащитния статус на застрашени видове и идентифицирането на основните фактори, свързани с климатичните промени и антропогенния натиск. Важен резултат е установяването на нови находища на редки растения и документирането на нови за страната растителни съобщества.

В областта на устойчивото управление на природните ресурси са разработени препоръки за режими на ползване и норми за събиране на диворастващи лечебни растения, гарантиращи тяхното естествено възобновяване и дългосрочно съхраняване. Предложени са и подходи за култивиране на застрашени видове извън естествените им местообитания.

Приносите в агроекологията и етноботаниката се изразяват в разкриване на връзките между земеделските практики и промените в растителните съобщества, както и в съхраняването и научното осмисляне на традиционните знания за използването на лечебни растения и техния потенциал за приложение в медицината и фармацевцията.

Представените научни резултати и приноси убедително утвърждават доц. д-р Ина Анева като изследовател с национално и международно признание и съществен принос за развитието на екологичната и ботаническата наука в България.

5. Най-значими научно-приложни постижения и внедрителска дейност

Научно-приложната дейност на доц. д-р Ина Анева е тясно свързана с опазването на растителното биоразнообразие, устойчивото управление на природните ресурси и приложението на съвременни методи в изследването на лечебните растения. Получените резултати имат пряко значение за природозащитната практика, устойчивото ползване на растителните ресурси, развитието на билкопроизводството и съхраняването на традиционните знания за използване на лечебните растения.

Сред най-значимите научно-приложни постижения е разработването и прилагането на молекулярни подходи за идентификация и оценка на генетичното разнообразие на икономически и консервационно значими растителни видове. Особено важен принос представлява използването на ДНК баркодиране при представители на род *Thymus*, което създава научна основа за по-точна видова идентификация и стандартизация на растителните суровини, използвани във фармацевтичната и хранителната индустрия.

Съществено научно-приложно значение има и участието на кандидата в откриването и описването на новия за науката вид *Sideritis elica* Aneva, Zhelev & Bonchev. Установяването на този родопски ендемит допринася както за обогатяване на познанията за флористичното разнообразие на България, така и за предприемането на мерки за неговото опазване поради критично застрашеното състояние на популациите му.

Значим принос имат разработените подходи за устойчиво използване и култивиране на лечебни растения. Чрез сравнителни изследвания върху различни видове мащерка (*Thymus*) са установени таксони с висока продуктивност и специфичен химичен профил, което създава възможности за внедряване на нови култури в билкопроизводството и за получаване на стандартизирана растителна суровина с висока добавена стойност. Предложеният видов подход при култивирането на растенията има пряко практическо значение за развитието на устойчиво земеделие и производството на етерични масла.

Съществен принос с висока обществена значимост представляват етноботаничните и етнофармакологичните проучвания на кандидата в Родопите и на Балканския полуостров. Документирани са традиционни знания за употребата на над 100 лечебни растения, което допринася за съхраняването на нематериалното културно наследство и създава предпоставки за идентифициране на перспективни видове за бъдещи фармакологични и фитохимични

изследвания. Получените резултати намират приложение в областта на природозащитата, образованието, фармакологията и устойчивото използване на растителните ресурси.

Към научно-приложните постижения на доц. д-р Ина Анева следва да се отнесат и изследванията върху флористичното и хабитатното разнообразие на тревните екосистеми в България. Получените данни имат значение за идентифицирането и мониторинга на местообитания с висока консервационна стойност, за прилагането на европейските политики по опазване на природата и за разработването на мерки за устойчиво управление на тревните екосистеми.

Практическа стойност имат и изследванията върху влиянието на различните форми на земеползване върху растителното разнообразие в агроекосистемите. Получените резултати подпомагат разработването на политики за устойчиво управление на земеделските територии, съхраняване на биоразнообразието и опазване на ценни местообитания и видове. Създадената база данни за плевелната флора и установените зависимости между земеползването и видовото богатство представляват полезен инструмент за природозащитната и земеделската практика.

Като цяло, научно-приложната дейност на доц. д-р Ина Анева се характеризира с ясно изразена практическа насоченост и значим принос към опазването на растителното разнообразие, устойчивото използване на природните ресурси и внедряването на съвременни научни подходи в природозащитната, агроекологичната и билкопроизводствената практика.

6. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (цитируемост)

Научните публикации на доц. д-р Ина Анева намират широко отражение в международната научна литература, индексирани в базите данни Web of Science и Scopus. Високата цитируемост на научната ѝ продукция, както и H-index 19 по Scopus, са показател за научната значимост, актуалност и международна разпознаваемост на получените резултати.

Цитиранията на трудовете на кандидата са концентрирани основно в международни рецензирани научни списания с висок импакт фактор, включително издания като *Plants, Diversity, Plant Biosystems, Horticulturae, Life, Phytotherapy Research, Pharmacological Research, Food and Chemical Toxicology, Journal of Ethnopharmacology, Chemistry & Biodiversity* и други утвърдени научни списания в областта на екологията, ботаниката, фитохимията и фармакологията. Тези издания се отличават с високо ниво на научна селективност и международен авторски състав, което допълнително подчертава широкото научно въздействие на изследванията.

Особено значимо е, че публикациите на кандидата се цитират от автори от широк географски обхват, включително изследователи от Европа, Азия, Северна и Южна Америка, което свидетелства за тяхното глобално научно значение и интердисциплинарен характер. Този международен отзвук е характерен както за фундаменталните изследвания в областта на молекулярната таксономия, генетичното разнообразие и филогенетиката на растенията, така и за приложните разработки в областта на фитохимията, етнobotаниката и устойчивото управление на растителните ресурси.

Съществена част от цитиранията се отнася до публикации, свързани с ДНК баркодиране, генетична характеристика на род *Thymus*, както и изследвания върху лечебни растения с високо съдържание на биологично активни вещества. Тези резултати се използват като научна база в последващи изследвания върху растителната химия, фармакологичния потенциал на природни продукти и опазването на биоразнообразието.

Значителна цитируемост се наблюдава и при публикации, свързани с екологичните ефекти на земеползването, агроекосистемите и устойчивото управление на природните ресурси, включително изследвания върху структурата и функционирането на растителните съобщества. В частност, работите, включващи анализ на биоразнообразието в агроекосистеми

и агроландшафти, се използват широко в международни изследвания върху екосистемните услуги и климатичните промени.

Налице е също така цитиране на публикации в интердисциплинарни научни области, включително агроекология, екологична оценка на почвени системи и биоиндикационни методи като QBS-ag индекса, което подчертава приложимостта на резултатите в мониторинга и оценката на екологичното състояние на екосистемите.

Високата цитируемост е резултат от актуалността на разглежданите научни проблеми и високия импакт фактор на списанията, в които кандидатът публикува (общ IF = 223). Тези показатели утвърждават приноса на доц. Ина Анева към развитието на съвременната екология, ботаника, фитохимия и науките за биоразнообразието.

7. Участие в научни и приложни проекти

Проектната дейност на доц. д-р Ина Анева се характеризира с висока активност, разнообразие и значим научен и приложен принос. Тя е участвала в общо 31 национални и международни научноизследователски, образователни и приложни проекта, посветени на биоразнообразието, фитохимията, генетиката, лечебните растения, опазването на природните ресурси и адаптацията към климатичните промени.

Особено значима е дейността ѝ като ръководител и координатор на проекти. Доц. Анева е била ръководител или координатор на 10 национални и международни проекта, включително на български екипи по престижни програми на Европейския съюз в рамките на „Хоризонт Европа“. Под нейно ръководство са привлечени 989,731 лв. външно финансиране, което е показател за високото доверие към нейните научни и управленски качества.

Сред ръководените от нея проекти се открояват изследвания върху метаболитния профил и генетичната изменчивост на видове от род *Thymus*, разработването на иновативни технологии за получаване на биоактивни продукти от лечебни растения, както и проучвания, свързани с опазването и устойчивото използване на ценни растителни ресурси. Като ръководител на българските екипи по проектите MSCA-NET, CASRI и RADIANCE тя активно допринася за интегрирането на българската наука в европейското научно пространство.

Като член на научни колективи доц. Анева е участвала в изпълнението на 21 национални и международни проекта, финансирани от Фонд „Научни изследвания“, МОН, COST, „Хоризонт Европа“ и други програми. Сред тях са проекти, свързани с ДНК баркодиране на растения, оценка на екосистемни услуги, адаптация на горските екосистеми към климатичните промени, опазване на лечебни растения и устойчиво управление на защитени територии. Съществен принос има и в дейности, свързани с картиране и оценка на природозащитното състояние на растителни видове и местообитания, разработване на управленски планове за национални паркове и резервати, както и координиране на научни задачи в национални научни програми, насочени към опазването и устойчивото използване на биологичните ресурси.

Цялостната проектна дейност на доц. д-р Ина Анева показва висока научна компетентност, отлични организационни и лидерски качества, значителен опит в управлението на научни изследвания и способност за успешно привличане и реализиране на конкурентно проектно финансиране на национално и международно ниво.

8. Учебно-преподавателска дейност (ръководител/консултант на докторанти, обучение на студенти и др.)

Доц. д-р Ина Анева е била научен ръководител на един редовен докторант и научен консултант на един докторант на самостоятелна подготовка в професионално направление 4.3. „Биологически науки“ (научна специалност „Ботаника“) към ИБЕИ-БАН. Дейността на доц. д-р Ина Анева като научен ръководител и консултант на докторанти в областта на ботаниката

свидетелства за нейния принос към подготовката на висококвалифицирани специалисти и към развитието на научния потенциал в професионално направление „Биологически науки“.

Кандидатът развива активна и разнообразна учебно-преподавателска дейност, като предава своя теоретичен и практически опит на студенти в престижни висши училища. Общият обем на преподавателската ѝ заетост надхвърля 400 часа и включва 242 часа проведени упражнения в Лесотехническия университет, както и 150 часа изнесени лекции в Нов български университет. Освен това преподавателският ѝ профил има и международно измерение, изразено в провеждането на 8 часа лекции в Аристотеловия университет в Солун, Гърция. Тази заетост показва сериозна ангажираност на доц. д-р Анева с академичното образование и подготовката на бъдещи кадри в областта на биологическите и лесовъдските науки.

9. Оценка на личния принос на кандидата

Личният принос на доц. д-р Ина Анева в представените научни изследвания, публикации и проектни разработки е ясно разпознаваем и съществен. Тя стои в основата на концептуалното планиране, организацията на теренните проучвания и интерпретацията на сложните фитохимични и екологични данни.

Изключителните ѝ лични постижения са официално признати чрез присъждането на общо 12 престижни награди, сред които 9 национални и 3 международни отличия. В България тя е лауреат на Голямата награда за млад учен „Питагор 2020“, както и на Почетния знак „За заслуги към БАН“ през 2024 г. На международно ниво нейният принос е отличен с високопризнатата награда на ЮНЕСКО за млади учени „Човекът и биосферата“ (UNESCO's Man and the Biosphere (MAB) Young Scientists Award).

Високата научна продуктивност, значителната цитируемост на публикациите, активното участие в международни научни мрежи и успешното ръководство на научноизследователски проекти допълнително потвърждават утвърдените професионални качества на кандидата и нейния принос за развитието на екологичните и ботаническите изследвания в България.

10. Критични бележки и препоръки

Представените материали са подготвени с висока степен на прецизност, научна задълбоченост и методическа издръжаност. Научните трудове се отличават с ясно формулирани цели, адекватно подбрана методология и коректна интерпретация на резултатите. Поради това не намирам основания за съществени критични бележки по отношение на научноизследователската и научно-приложната дейност на кандидата.

Като препоръка за бъдещото развитие на доц. д-р Ина Анева бих насърчила по-активното ѝ участие в подготовката на млади учени чрез ръководство на докторанти и млади изследователи в Института за гората - БАН и във висшите училища. Нейният богат научен, международен и проектен опит представлява ценен ресурс за формирането на ново поколение специалисти в областта на екологията, ботаниката и опазването на природните ресурси и следва да бъде предаван и развиван в рамките на бъдещи научни школи и изследователски екипи.

11. Лични впечатления

Личните ми впечатления от доц. д-р Ина Анева са за високо мотивиран, ерудиран и отговорен учен, който успешно съчетава високите академични постижения с активна обществена и просветителска дейност. Ярکو доказателство за нейните разностранни творчески заложби и любов към научната институция е създаването на игрално-документалния филм „155 години БАН: Живият дух на създателите“ (2024 г.), в който тя участва като продуцент,

сценарист, режисьор, оператор и монтажист. Филмът получи широко обществено признание, бивайки излъчен многократно в националния ефир по БНТ2 и БНТ4, и бе международно представен на престижния фестивал *Ethnografilm Festival* в Париж през април 2025 г.

12. Заключение

Въз основа на цялостната оценка на представените по конкурса материали считам, че доц. д-р Ина Йосифова Анева напълно отговаря и съществено надхвърля минималните национални изисквания и специфичните критерии на Института за гората при БАН за заемане на академичната длъжност „професор“. Нейната научна дейност се характеризира с висока публикационна активност, значими научни и научно-приложни приноси, висока международна видимост и цитируемост, активно участие и ръководство на национални и международни научноизследователски проекти, както и с утвърдени позиции в областта на екологията, ботаниката и опазването на растителното биоразнообразие.

Представените научни трудове се отличават с актуалност, методическа прецизност и висока научна стойност, като допринасят съществено за развитието на изследванията в областта на екологията и опазването на екосистемите. Постигнатите резултати свидетелстват за устойчиво развитие на научната кариера на кандидата и за значим принос към развитието на биологичните науки в България. Представените наукометрични показатели, научна продукция, международна проектна дейност и научни приноси утвърждават доц. д-р Ина Анева като един от водещите български изследователи в областта на екологията и опазването на растителното биоразнообразие.

Въз основа на изложеното **давам положителна оценка** на кандидата и убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да предложи на Научния съвет на Института за гората при Българската академия на науките да избере доц. д-р Ина Йосифова Анева на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“.

Дата: 08.06.2026 г

Рецензент: (п)

Проф. дн Нели Грозева